

XAVIER SEOANE:**O CANTO GOZOSO DA TERRA (EII)**

Emilio Xosé Ínsua

NUNHA ENTREVISTA CON LINO BRAXE (O CORREO GALEGO, 16-X-1994), XAVIER SEOANE DECLARA: "EU PENSO QUE NA NATUREZA ESTÁ TODO, ESTÁ A NOSA ORIXE, O NOSO SER, E A TRAVÉS DELA PODEMOS ESCOITAR AS VOCES MÁIS PROFUNDAS QUE EMANAN DO NOSO ESPÍRITO. O HOME CONTEMPORÁNEO VIVE NUN DRAMA PERMANENTE POLA PERDA DESTE PARAÍSO". ASIMESMO, NO NÚMERO 8/9 DA REVISTA LUZES DE GALICIA (OUTONO-INVERNO 1987-88), O NOSO AUTOR AFIRMA: "NA GALIZA, PARA BEN OU PARA MAL, A TODOS NOS ASOMA VINTE, OU CORENTA, OU CEN ANOS ATRÁS, UN LABREGO OU O ORVALLO NA XENALOXIA FAMILIAR, TONA ESPONXOSA, ESTERCO DEÍTADO, FUME NOS CASAIS"

Ambas declaracións son dunha claridade meridiana e axudan a entender ese recendo panteísta, esa fonda identificación e ese constante diálogo coa natureza que existe na poesía de Xavier Seoane.

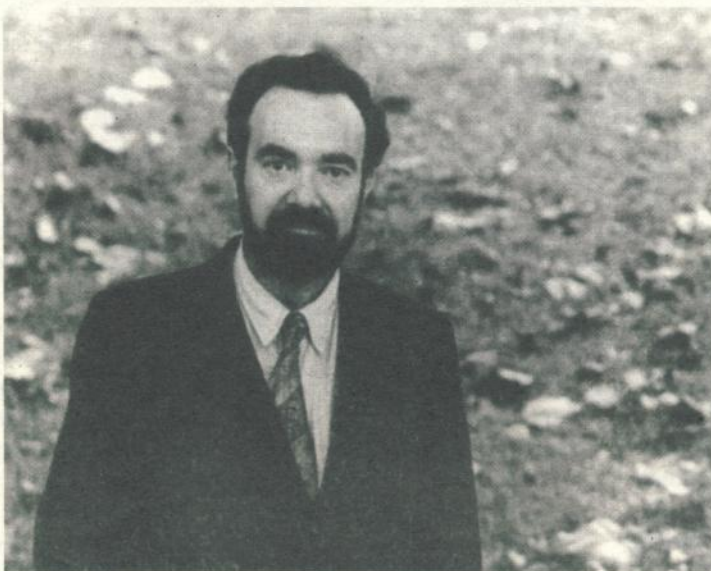
Como se le no libro *Eu tamén oín...*, publicado en 1994 polo noso autor, "Se pasar unha brisa, e orear, / ese sería o sentido / de a vida deliciar-nos. / Se o paxaro dicir o seu trémulo canto, / eis, amigo, o poema / do home ao despertar".

Mais esa natureza ten nome propio, Galiza, unha terra que está, en palabras de Seoane, "chea de emanacións, é unha terra moi forte". En *Os bosques encendidos*, libro escrito en parte durante unha estadia do seu autor en París, hai un poema que reflexiona sobre a imposibilidade de traducir axeitadamente a outros idiomas a sensación de pertenza a unha terra e a unha fala como a nosa:

*"eu veño dun país de erbas sulagadas
e carrizas que medran nos valados
cómo, allea,
entrañábel amiga,
teimar de che explicar
máis alá de grafías pronuncias e sintaxes
a imaxe recatada
que pechan país, erba, carriza ou sulagado?"*
(...)

Na paisaxe hai significados ocultos, transcendentales, que comunican ao individuo cunha historia e cunha comunidade anterga, como se deduce destes versos de *Presencias*:

*"sei que este claro val que abrangue a miña
ollada
é a cova dos devanceiros dos meus pais
e ese mar aí parado
leva milleiros de anos enterrando cadáveres
(...)"*

O noso poeta vai reiterar ao longo da súa obra o seu convite á contemplación da natureza, até conseguir chegar á fusión con ela. Como moi ben sinala X.L. Axeitos, no seu prólogo a *O canto da terra*, hai na poesía de Seoane unha especie de "panteísmo amoroso que leva a unha fusión vital da natureza e o ser humano":

*"mira as árbores trespasadas
e a luz branca
a sombra contra o muro
do portal
o mar azul
a raíz nervuda
o faro ensimesmado
o pan a ave a montaña
mira o horizonte
devolver-che a mirada
mira o río mirar-te"*

O poema titulado "Abre os ollos" insiste nesta perspectiva:

*"abre os ollos
ante o descoñecido que canta
libera as tuas mans
sé raíz agarra
deita-te ao sol
recebe
inmensamente o espazo
coroa-te do amor do
firmamento
da paz leve da água
arde na arxila
ama"*

O motivo destes chamamentos non é outro que a confianza do poeta en que vai ser da natureza de onde o ser humano extraerá as maiores belezaas, as plenitudes máis fondas, as certezas: "nada máis supremo que as asas abertas / da pomba sobre o océano". A natureza é, como sinala pertinentemente o prologuista de *Regreso e advenimento*, Francisco Salinas Portugal, o "repositorio de sensazóns onde se alimenta o eu lírico, a obsesión de transcendencia":

*"nunca ninguén me dará mais
que o sol sobre as follaxes
que a acerada ledicia
na humedecida entraña
da terra branda (...)
nunca ninguén
me dará máis
que o delfín esvarando na água ideal
do oceano branco"*

Non é de estrañar, pois, que o ser humano debeza en realidade esa fusión coa natureza da que vimos falando:

"o home sonoro soña cara adiante
 cunha fontenla noviña onde os paxaros
 rachen o silencio do espello cos seus biqui-
 ños brandos
 debece que as prumas arrastradas
 pola airexa dos máis vellos carballos
 rematen nun poirento silencio que non cala
 debece
 que os seixos á beira do camiño
 sexan palabras humanas
 arroxadas en troques de sorrisos abertos
 como olladas
 debece
 o encontro co mundo calado
 das raigañas e da árbore"

A muller amada, Fátima, representa mellor ca ninguén esta comunión, como proclaman estes versos de A caluga do paxaro:

"Fátima escoita a chuvia nas mazairas
 cando o día abre cedo a súa roca chagada
 e as labercas estenden as súas asas
 no silencio gozoso da mañá
 Fátima sente a airexa na súa entraña
 cando a súa doce saía abanea de vagar
 e os peitiños reloucan cal paxaros
 escondidos no seio, amedrentados
 Fátima vai ao cruce e de alí baixa
 arrecendendo a nau cara o céspede maino
 das boscaxes lonxanas que invitan a zarpar
 Fátima escoita alí a queixume dos paxaros
 e sente que a súa gorxa se estremece cantando
 deitada sobre a arume, co peito a latexar.

O propio poeta acada en ocasións ese estado de fusión coa natureza, case místico, perfectamente descrito nestes versos de O canto da terra:

"cala-me a luz até o fondo do ser
 a chuva empapa-me as raíces por dentro
 inundo-me de gozo contemplando a maceira
 florescer
 sinto unha aura de graza nas criaturas
 terrestres
 un acougo nas plantas
 unha irmandade nas bestas
 ser para perdurar para perder-se
 é o meu desexo
 oh dita inexpresábel de viver"

ou nestoutros, do mesmo poemario, onde vemos ao poeta apropiando-se dunha batería de sensacións que lle fornecen diferentes animais:

"(...) extendo os brazos abertos
 do navegante mascato
 ralentizo os meus pasos
 de sapoconcho impávido

amo a litúrxia cruenta
 da mántis namorada
 na paz do león selvaxe
 sinto a rauda gazela
 intimidar-se
 ardo no río de esperma da serpe namorada
 mergullo-me na raíz escintilante
 da estrela azul do mar
 adormezo no acougo
 inocente da mirada do año
 na comunión da égua liberada
 ceibo o cantar
 extasio os meus ollos na luz celeste da águia"

Ás veces, porén, a grandiosidade de todo o natural, a súa capacidade ilimitada de rexenerar-se, de renacer, sobrepasa a condición mortal dos humanos:

"ah rafega da chuvia nos salgueiros
 herbadais que a humidade de vagar amolece
 vento terrán que foxe como un peixe
 o corazón do home é demasiado vello
 pra aturar excesivas primaveras (...)"

Aquela confianza nas dádivas xenerosas da natureza da que falamos traduce-se na poesía de Seoane nunha sorte de rexeitamento de todo o artificial e todo o postizo que existe e chega a imperar na nosa existencia, como proclaman os seguintes versos de A caluga do paxaro:

"(...) eu,
 incurábel,
 solitário,
 pulidor de palabras,
 soñador,
 mal negociante,
 non teño outro rei
 que a vaga que avanza
 como unha extensa man sobor da praia
 non teño outro deus
 que o sol
 e esas migallas de felicidade
 que o abrete e o serán me dan de balde (...)"

Os ámbitos urbanos representan, neste senso, en contraste coa natureza

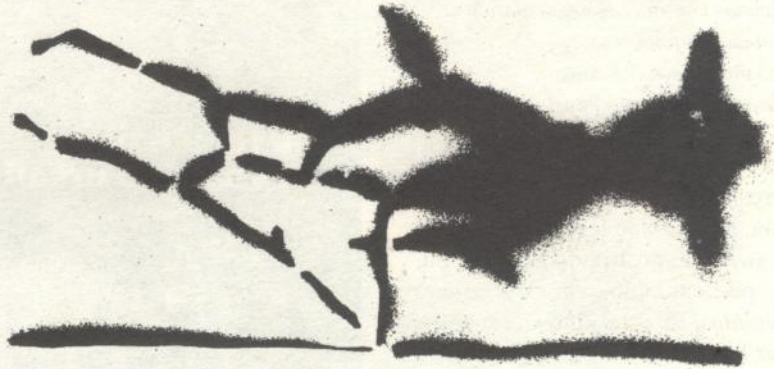

Ilustración de Antón Patiño, do Poemario "Eu tamén oín as voces do orvallo"

XAVIER
SEOANE

aberta, lugares onde domina a soidade, a incomodidade e a tristura, como din estes versos de Presencias:

"(...) cando penso na cidade penso nas mil imaxes dos viaxeiros sentados en incómodas prazas de autobús escalinatas con rúas de xente atarefada e un abano de follas outonais arremuiñadas nas calzadas ao paso dos errantes solitarios (...)"

Os paxaros pequenos e certas árbores actúan con frecuencia na poesía de Seoane como elementos cargados de positividade. Así acontece, por exemplo, en *Os bosques encendidos*: o estorniño aprende-lle ao ser humano a cantar sen remorso, mesmo sabendo que é mortal; na nogueira adiviña o noso poeta "o pulo gozoso do que non / arrastra sobre si nen pensamento escuro nen anxeio"; o significado do amor procura-o "no piñeiro encendido que alumea / nos paxaros pequenos". En *O canto da terra* chega-se a afirmacións como esta: "na mais cativa folla / arde o universo". En *Eu tamén oín...* fan-se cantos de afirmación como estes: "Si, sol! / Si, horizonte! / Si, penedos! / Si, rocío! / Si, erva!" e chamadas ou invocacións como a seguinte: "Aqui, rula! / Aquí, árbores! / Aquí, palabra! (...)"

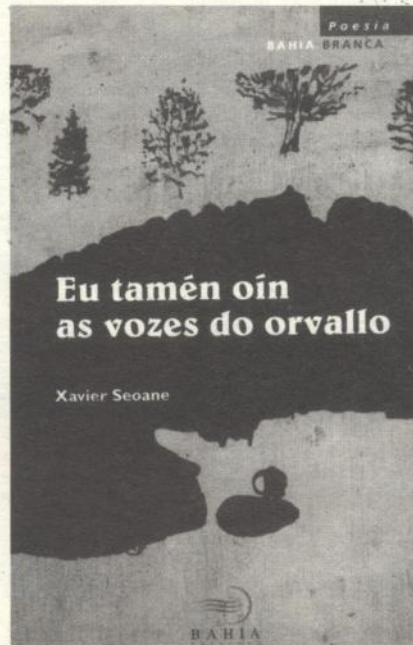
Finalizaremos esta pequena achega á poesía de Xavier Seoane con exemplos da súa poesía desiderativa, aquela na que o poeta expresa desexos cargados de optimismo para as persoas, a vida, o mundo. No seu poemario *Regreso e advenimento* lemos:

"que o sol perenemente ilumine a ancha sede da terra que cada día se erga para fecu

e dar luz e semente ás úbedas colleitas na sagrada inocencia da terra no milagre que o zénite sostén viver é o don mais leve a dádiva máis fonda do estremec

mentres que en *A caluga*...

"que a vida enteira sexa como unha mínima papoula medrada silenciosa como unha que a benzoen a gramínea breve e a pomba nunha mañá afraudada como u que a alimenten os gozosos gor que a canten os homes".

O "Brindis derradeiro" de *Os bosques encendidos* proclama, finalmente, nun ton ledizoso e optimista:

"que as vosas vidas sexan un bosque, e priguizosamente sexan un bosque sempre, sempre, sempre que o voso corazón decote ondee nun abrete vizoso presidido por tódolos praceres que sempre, sempre, sempre a ledice e o amor vos arrodeen con loureiros e pombas a gorxa e maila testa".

Ilustración de Antón Putiño, do Poemario "Eu tamén oín as voces do orvallo"